Lotta Savinko 12.1.2023 Dnro 001/81/2023

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen perjantaina 13.1.2023 klo 11.00

HE 303/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valiokunnalle ja pitää kokonaisuutta kannatettavana ja tarpeellisena.

Esityksen mukaan työsuojeluviranomaisen toimivaltuuksia alipalkkauksen valvonnassa laajennettaisiin siten, että kirjallinen kehotus ja velvoittava hallintopäätös voitaisiin antaa asiassa, joka koskee työnantajan velvollisuutta maksaa vähintään sellaista lain ja yleissitovan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, jonka peruste ja määrä ovat yksiselitteisesti todettavissa. Alipalkkaukseen puuttumiseksi työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus poliisille koskisi myös rikoslain mukaisia petos- ja kiskontarikoksia.

Esitetty muutos on tarpeellinen, jotta voidaan vaikuttaa ulkomaisen työvoiman palkan ja työsuhteen ehtojen oikeellisuuteen.

Muutoksen vaikuttavuutta tulee myös järjestelmällisesti seurata, jotta voidaan arvioida esitetyn muutoksen riittävyys alipalkkauksen sekä petos- ja kiskontarikoksien vähentämiseen. On huomioitava, että esitetty muutos ja siihen liittyvä valvonta sekä viranomaisen mahdollisuudet rajoittuvat yleissitovana noudatettavan työehtosopimuksen puitteissa olevan järjestäytymättömän työnantajan velvollisuutta maksaa vähintään lain ja työhön sovellettavan yleissitovan työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Työsuojeluviranomaisella ei ole toimivaltaa valvoa työehtosopimuksen noudattamista silloin, kun sen noudattamisvelvollisuus perustuu työehtosopimuslakiin eli työehtosopimuksen normaalisitovuuteen. Koska lainsäädännössä ei ole määritelty minimipalkkaa ja työmarkkinoilla on toimialoja sekä työpaikkoja, joita ei säätele kollektiivisopimus lainkaan, jäävät nämä valvonnan ulkopuolelle. On kuitenkin huomioitava, että työsuojeluvalvonnassa on havaittu merkittävästi puutteita ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisessa, erityisesti yleissitovan työehtosopimuksen mukaisen palkkauksen noudattamisessa ja siten rajaus on perusteltu.

Muutos vaikuttaa työsuojeluviranomaisten resursseihin ja esitetyn muutoksen vaikuttavuuden ja ennaltaehkäisevyyden vuoksi on panostettava niin viranomaisresurssien riittävyyteen ja lakimuutoksesta tiedottamiseen ja opastamiseen.

Esityksen mukaan myös työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta muille viranomaisille ehdotetaan laajennettavaksi siten, että viranomainen ilmoittaisi valvonnassa esille tulleista rakennusten sisäilmastoon ja kunnossapitoon liittyvistä epäkohdista kunnan terveydensuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisille. Akava kannattaa esitettyä muutosta.

Työpaikkojen sisäilmaongelmat ovat usein monitahoisia. Sisäilmaongelmien selvittäminen ja niiden vaikutukset työntekijöiden terveyteen ja syy -yhteyden tutkiminen on usein hyvin hidasta ja hankalasti todennettavissa. Sisäilmaongelmissa ja niiden ennaltaehkäisyssä on olennaista osaltaan toimijoiden yhteistyö. Työsuojeluviranomaisten ilmoitusvelvollisuus voi osaltaan parantaa työntekijän asemaa. Tällä voidaan myös paremmin vaikuttaa ennaltaehkäisevästi kosteusvaurioiden korjaamiseen jo varhaisemmassa vaiheessa.

Akava ry:n puolesta

Lotta Savinko
tasa-arvo- ja työympäristöpäällikkö